

Sørine Gotfredsens prædiken 5. søndag efter trinitatis

Taler

Sørine Gotfredsen
Præst

Dato

17. juli 2022

Sted

Jesuskirken, København

Det er muligt, at man kan bevæge sig gennem hele livet uden at opdage det. Det er muligt, at man aldrig rigtig får et svar på, hvor meget styrke, man i virkeligheden har. Nogen vil nemlig mene, at det kræver, at man oplever noget decideret dramatisk i sin tilværelse. Selv har jeg hverken prøvet at blive overfaldet, befinde mig i en krig eller stå over for en mand, der pludselig begynder at skyde på folk omkring sig.

Dermed minder jeg utvivlsomt om mange andre i dette land, hvor vi lever i ret stor tryghed, og hvis det er sandt, at man skal opleve noget meget farefuldt for at erfare sin egen styrke, må man umiddelbart konkludere, at man ret nemt her kan gennemføre et helt liv uden at opdage, hvad man ville kunne holde til. Måske er dette en del af forklaringen på, at vi taler så meget om svaghed og sårbarhed og alt det, der truer.

Måske er det derfor, vi har det med at overdyrke dramaet, og spørgsmålet er, om vi i denne periode er i færd med at gøre mennesket svagere, end det faktisk er.

Når Jesus spørger sine disciple om, hvem de tror, han er, trækker han også dem ind i en overvejelse om styrke og svaghed. Peter svarer perfekt – ”Du er Kristus, den levende Guds søn” – og bliver belønnet med beskeden om, at han er den klippe, som Jesus vil bygge sin kirke på.

Peter skal være bindeled mellem himlen og jorden og hjælpe andre til tro, og Jesus satser på hans styrke, selv om Peter straks efter dummer sig fælt. For da Jesus fortæller, at han i Jerusalem skal lide og dø, siger Peter – nej, du skal da ej. Han kan og vil ikke rumme så frygtelig en tanke, hvilket får Jesus til at udbryde de overrumplende ord: ”Vig bag mig, Satan! Du vil bringe mig til fald. For du vil ikke, hvad Gud vil, men hvad mennesker vil.”

Jeg har altid været dybt fascineret af den her skideballe, som jeg vil udlægge om lidt, men klart er det, at Peter repræsenterer en del modsætningsfyldt. Indsigten og uforstanden, troen og vantroen – og styrken og svagheden. Han er et menneske ”som flok er flest” – som tidens effektive politiske udkantsretorik lyder – ham, kirken skal bygges på, og Peter fik i dén grad bug for styrke. Som andre af de første kristne blev han forfulgt og dræbt, og han kom virkelig til at erfare, hvad han kunne holde til.

I de seneste 14 dage har en stor del af samtalen handlet om begivenheden i indkøbscentret Fields, hvor en ung mand skød og dræbte tre personer og sårede flere. Som altid efter den slags episoder går mange kræfter i gang.

Først og fremmest, gudskelov, det politi og beredskab, vi er så afhængige af, men derudover hele den følelsesmæssige reaktion, der synes at være løbet en smule løbsk. Mange mærker et ubehag ved dyrkelsen af dramaet, skønt de færreste nok taler højt om det af frygt for at komme til at virke ufølsom.

Men sagen er, at svagheden dyrkes i en grad, der betyder, at selv folk, der kun oplevede skyderiet hjemme fra sofaen, omtales som potentielt traumatiserede. Medierne gengav uden ophold alle detaljer, mens man i forskellige talkshows af kriseterapeuter kunne få gode råd til, hvordan man håndterede de mange indtryk – fra medierne.

Det er et absurd kredsløb af overspændt dramadyrkelse og krisehjælp, der aktiveres, og mens det giver sig selv, at det er særdeles voldsomt at være personligt involveret i en så blodig begivenhed og i det hele taget have en tragedie tæt inde på livet, giver det ikke sig selv, at hele befolkningen skal i kriseterapi, når en dramatisk hændelse har fundet sted. Der er noget usundt ved denne trang til at gøre så mange som muligt til skrøbelige ofre, og hvordan er den idé overhovedet vokset frem?

Den har at gøre med den moderne drøm om, at mennesket kan finde både mening og tryghed ved at komme til bunds i sit eget følelsesliv.

Opmærksomheden på dette er med tiden blevet så intens, at vi tolker hvert eneste lille udsving og i denne terapiens tidsalder tilmed forventer, at de mere ubehagelige følelsetilstande bør kunne kureres.

Udviklingen blev op gennem 1900-tallet af kloge mennesker gennemskuet som en vej til uværdig klientgørelse, og én af disse kloge personer, teologen N. I. Heje, beskrev allerede i 1934, hvordan mennesket mere og mere længes efter at "være i dækning", som han siger, altså konstant beskyttet mod ubehag. Og "jo højere kultur, mennesket når," skriver Heje, desto sværere kan det blive at leve, fordi vi anspændt lytter til hvert eneste lille signal.

En person fra det store kriseberedskab, der blev aktiveret efter skyderiet i Fields, formulerede disse betegnende ord: "Konfrontationen gør os virkelig utrygge, den gør os bange, modløse, håbløse. For hvis det her kan ske på et splitsekund, hvad er så meningen med det hele?"

Sagen er jo, at livet altid har været kendetegnet ved risikoen for forandring på et splitsekund, men fordi vi lever i den moderne tilstand af "dækning", kommer det uventet grusomme til at chokere endnu mere, og vi beskriver mennesket endnu svagere. Ikke mindst de unge, der i flere år så uophørligt har fået at vide, hvor udsatte de er, at de dårligt kan undgå efterhånden at tro på det, og i vores højtstående kultur kan den enkelte blive spærret så meget inde i sin egen psykologi, at det føles som om, man hver dag er dømt til nervøst at overvåge sig selv.

Derfor tror jeg, at vi nærmer os en tid, hvor vi for alles skyld skal antage, at mennesket også rummer stor livskraft, og når Jesus udnævner Peter som den klippe, kirken skal bygges på, udgør det en smuk konstatering af, at der i mennesket findes styrke. At det har en klippe i sig.

Samtidig afslører Peter dog, at han ikke selv tror nok på det. Som sagt kan han ikke rumme tanken om, at Jesus skal dø, men afviser helt forestillingen om det, og Jesus reagerer ikke ved at trøste ham, for det er, som teolog N.I. Heje også i sin tid skrev: "... mennesket er ikke skabt til af faa helbredet sit jeg i forhold til de forestillinger, det møder i livet paa de steder, hvor det nu kommer til at leve, men er skabt til troens lydighed i livet overfor Gud..."

Vi er ikke skabt til at få vores "jeg" helbredt, men til i konfrontation med sandheden at lære alle vore indre modsætninger at kende, og derfor reagerer Jesus ikke ved at trøste Peter og sige: det skal nok gå, vær ikke urolig. Nej, Peter skal kende de barske realiteter og forstå, at det érfrygteligt, det, der venter. Jesus skal dø. Men at han – Peter – kan leve alligevel. Ikke i kraft af overfladisk trøst

eller trang til at søge dækning, men i kraft af noget andet.

Og så begynder vi at forstå, hvorfor Jesus måtte give Peter den ubehagelige skideballe. Den er en modsigelse af den følelsesomklamring, der fylder så meget i dag, og af den evindelige tale om det sårbare menneske, der ikke kan tåle at erfare, at der findes ondskab i verden.

Peter går netop det ondes ærinde ved så gerne at ville stryges med hårene i mødet med den barske sandhed. Den onde kraft vil nemlig mere end noget andet have os til at glemme, hvem Jesus er og ligesom Peter mærke efter og konkludere, at tanken om Jesu død og opstandelse strider så meget imod, hvad jeg føler og fornemmer i mig selv, at jeg må afvise den. Her forstår vi, hvordan mennesket bringer sig selv til fald ved at ville, hvad det selv vil og føler og ikke, hvad Gud vil og befaler.

Og hvad vil Gud? Gud vil frelse sit menneske fra det onde og føre det med sig ind i evigheden, hvorfor Jesus i nogle øjeblikke er nødt til at tale mest hårdt, når han er mest kærlig. Havde han blot i medfølelse som overfor et barn ladet Peter tro, at hans død ikke var virkelig, ville han lyve, og løgneren er det ondes værk. Derfor fylder vores dyrkelse af følelseslivet og den til tider næsten klaustrofobiske tale om det sårbare menneske mig med så megen ubehag.

Den hele retorik rummer noget løgnagtigt – en opfordring til ved enhver given lejlighed at søge dækning for livets ubehag, hvormed vi gradvist gør os selv svagere, end vi er.

Det er min erfaring, at man faktisk godt kan komme på sporet af, hvor meget styrke man har, uanset om man i sit liv har oplevet noget meget dramatisk eller ej. For man kan stræbe efter at tro på, at styrken er der. Man kan tro på, at meningen ikke er, at man skal have sit ”jeg” helbredt, men at man i sidste ende skal have sit ”jeg” frelst, og idet man ikke går rundt og forventer helbredelse af sit sjæleliv her og nu, kan man bedre stole på, at man skal leve, skønt man af og til føler sig svag.

Og naturligvis kan blive bestyrtet over alt det voldsomme, der sker. ”Den, der vil frelse sit liv, skal miste det;” siger Jesus, og vi forstår, at vi kan miste kræfter og frimodighed, hvis vi vil i dækning og skånes og ligesom Peter glemmer, at vi har en klippe indeni og er udset til at leve sammen i lydighed i forholdet til Gud.

På trods af alt har vi styrke nok til at være den klippe, som både kirken og fællesskabet og kulturen skal blive ved med at bygge på, for vi er svage og stærke på én gang. Svage, fordi vi så nemt lammes i den store tvivl og utryghed, som den onde ønsker, at vi skal drukne i. Og stærke, fordi Jesus vil frelse os fra netop den skæbne.

For hvem tror vi, at Jesus er? Enhver må naturligvis svare for sig selv, men kirken bygger på, at han er den levende Guds søn, der er kommet hertil for at kalde os ud af mørket og genrejse os til livskraft. Han blotlægger den barske virkelighed på jorden ved at lade sig henrette af mennesker, der kun vil, hvad de selv vil, hvorefter han opstår fra graven og stadig er levende. Som Gud vil.

Med troen på det kan man leve, skønt man erfarer ondt i verden, for i troen på det, ved man, hvorfra vores egentlige kræfter stammer. Og selv når vi føler os svage, kan vi tro på, at vi samtidig er fyldt med styrke. Amen.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

5. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soerine-gotfredsens-praediken-5-soendag-efter-trinitatis-2022>